

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Андросенка Артема Олександровича
«Розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового
навчання і технологій в умовах магістерської підготовки», поданої на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**

Актуальність теми дисертації. Інтегрування України в європейський і світовий культурно-освітній простір та глобалізоване виробничо-економічне співтовариство потребують конкурентоспроможної національної освіти. Успішне вирішення завдань, що стоять перед нею, залежить від науково-творчого потенціалу, інноваційної активності й педагогічної майстерності фахівців. З огляду на це сучасний етап реформування вітчизняної системи освіти передбачає істотне розширення змістового поля професійної діяльності педагогів закладів освіти всіх рівнів. Знання предмета й опанування методики його викладання вже недостатньо для викладача, щоб мати високий рівень професійної компетентності. Досвід роботи педагогічних університетів показує, що однією з вагомих проблем сучасної освітньої системи є недостатній рівень підготовленості педагогів до діяльності в умовах, що вимагають самостійного прийняття оптимальних педагогічних рішень.

Відомо, що освітня практика сьогодення вимагає від педагога вміння самостійно та науково обґрунтовано організовувати освітній процес, мати високий рівень розвитку педагогічної майстерності, що передбачає дотримання вимог педагогічної етики, професійної самовідданості, педагогічної справедливості, оптимізму тощо. Усе зазначене свідчить про те, що розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів закладів загальної середньої освіти в умовах освітніх трансформацій потребує суттєвого вдосконалення. У зв'язку із цим особливої актуальності набуває дослідження розвитку цього феномену в майбутніх учителів трудового навчання і технологій, зокрема, й у процесі магістерської підготовки. Технологічна освітня галузь має значний потенціал для розвитку педагогічної майстерності здобувачів вищої освіти. Тому є потреба вдосконалення процесу фахової підготовки майбутніх учителів трудового навчання і технологій у закладах вищої освіти в контексті розвитку їхньої педагогічної майстерності, що відповідає сучасним вимогам, окресленим у нормативних документах.

Отже, зазначена актуальність дослідження, його недостатня теоретична та практична розробленість, а також необхідність розв'язання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційної роботи.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами.

Тему дисертації затверджено вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол № 3 від 20.10.2021.) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 5 від 30.11.2021).

Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка за темою кафедри технологічної і професійної освіти «Підготовка фахівців у закладах вищої освіти в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0122U002010) та кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва «Розвиток педагогічної майстерності педагога професійного навчання в умовах освітніх трансформацій» (номер державної реєстрації 0019U000357).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз дисертації Андросенка Артема Олександровича свідчить, що він з належною повнотою схарактеризував досліджувану проблему, розробив науковий апарат дослідження, сформулював концептуальні ідеї, які було послідовно реалізовано в дисертації у процесі розв'язання поставлених завдань. Дисертаційна робота Андросенка А. О. є методологічно цілісним дослідженням, у якому коректно застосовано комплекс взаємодоповнюваних методів наукового пошуку – теоретичних, емпіричних, математичної статистики. Теоретичні методи дослідження, насамперед, ґрунтуються на загальнонаукових методах пізнання (аналіз, порівняння, систематизація, узагальнення, моделювання тощо). З метою порівняння отриманих результатів контрольної та експериментальної груп (між контрольною та експериментальною групою на вихідному контролі та між експериментальними групами на вхідному і вихідному контролі) був застосований статистичний метод (критерій Пірсона χ^2).

У процесі дослідження автором розв'язано всі поставлені завдання. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, достатньо обґрунтовані.

Достовірність і новизна висновків і рекомендацій.

Достовірність наукових результатів, висновків і рекомендацій підтверджується результатами експериментальних досліджень; високою збіжністю аналітичних і експериментальних даних, їх кореляцією з результатами практичного впровадження; даними і висновками, які не суперечать відомим (опублікованим) науковим даним.

Новизна отриманих результатів полягає в тому, що автором *уперше:*

– виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій в умовах магістерської підготовки (підвищення мотивації до розвитку педагогічної майстерності здобувачів вищої освіти; запровадження завдань до практичної підготовки, що сприяють розвитку

педагогічної майстерності майбутніх фахівців; удосконалення змісту підготовки майбутніх учителів трудового навчання і технологій у закладах вищої педагогічної освіти, спрямованого на розвиток їхньої педагогічної майстерності; застосування інноваційних технологій навчання у фаховій підготовці майбутніх учителів трудового навчання і технологій);

– розроблено модель розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій в умовах магістерської підготовки, що охоплює чотири взаємопов'язані блоки: методологічно-цільовий (мета, завдання, методологічні підходи, принципи), суб'єктний (науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти (магістранти)), змістово-технологічний (компоненти, зміст, етапи розвитку педагогічної майстерності, педагогічні технології, форми організації освітнього процесу, засоби навчання, методи) та оцінювально-результативний (критерії, показники та рівні розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій, результат);

– розроблено навчально-методичний супровід розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій в умовах магістерської підготовки, що становить сукупність навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, засобів навчання, спрямованих на реалізацію педагогічних умов і функціонування моделі розвитку досліджуваного феномену;

уточнено:

– сутність поняття «педагогічна майстерність майбутніх учителів трудового навчання і технологій», яку потрактуємо як інтегративну якість особистості, що базується на гармонійному поєднанні системи психолого-педагогічних, методичних і предметних знань, умінь, навичок, досвіду педагогічної діяльності, мотивів, цінностей, особистісних якостей (гуманістична спрямованість, ерудиція, справедливість, толерантність, принциповість, людяність, відповідальність, прагнення до самоорганізації, самоосвіти й саморозвитку тощо) і виявляється в її новаторстві, творчості, мобільності та спроможності до успішного розв'язання завдань технологічної освіти учнів;

– структуру педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій, уточнення полягає у виокремленні компонентів (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, особистісно-рефлексійний);

– критерії (мотиваційно-ціннісний, світоглядно-когнітивний, діяльнісно-технологічний, особистісно-рефлексійний), показники та рівні (початковий, середній, достатній, високий) розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій в умовах магістерської підготовки; уточнення полягає у визначенні окреслених категорій згідно з метою педагогічного дослідження;

удосконалено:

– навчально-методичний супровід процесу розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання та технологій в умовах магістерської підготовки; удосконалення полягає в доповненні змісту підготовки здобувачів освіти, визначенні специфічних принципів, доборі інноваційних технологій, форм і методів розвитку досліджуваної якості майбутніх фахівців;

подальшого розвитку набули:

– теоретичні положення щодо розвитку педагогічної майстерності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої педагогічної освіти.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання.

Полягає в розробленні й упровадженні в освітній процес професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання і технологій за ОС «Магістр» у закладах вищої педагогічної освіти навчально-методичного супроводу розвитку їхньої педагогічної майстерності, що передбачає доповнення змісту освітніх компонентів («Інноваційна педагогіка», «Методика технологічної освіти», «Дослідження в технологічній освіті», «Інформаційні технології в дослідницькій діяльності») та завдань до педагогічних практик («Науково-педагогічна в закладах загальної середньої або передвищої освіти (на робочому місці вчителя технологій)», «Науково-дослідницька») складником, спрямованим на розвиток педагогічної майстерності; авторського вибіркового освітнього компонента «Педагогічна майстерність учителів технологій» (навчальна й робоча програми, силабус, конспекти лекцій, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи здобувачів освіти, система оцінювання навчальних досягнень студентів тощо); авторського навчально-методичного посібника «Розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій»; методичних розробок занять, виховних заходів; діагностичного інструментарію для визначення рівнів розвитку компонентів педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Рівень апробації наукових результатів, які всебічно обговорено на міжнародних і всеукраїнських конференціях, відповідає встановленим вимогам.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях.

Вивчення дисертаційної роботи та опублікованих наукових праць Андросенка А. О. дає підстави для висновку, що публікації автора досить повно відображають основний зміст і положення дисертації, наукову новизну виконаного дослідження.

Основні положення та результати дослідження відображено в 41 науковій праці (з них 36 одноосібні): 2 статті в міжнародних періодичних виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus та Web of Science; 5 статей у наукових фахових виданнях України з педагогічних наук (категорія «Б»); 1 навчально-методичний посібник; 1 розділ колективної монографії, 30 публікацій у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, 2 публікації, що додатково відображають результати дослідження.

Наукові публікації, які відображають основні наукові результати

дисертації:

Монографії:

1. Андросенко А. Технології розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій в умовах магістерської підготовки. *Modernization of research area: national prospects and European practices* : monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. С. 494–529. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-221-0-20>

Публікації в закордонних періодичних виданнях, що індексуються в наукометричних базах:

2. Kovalchuk V., Androsenko A., Boiko A., Tomash V., Derevyanchuk O. Development of Pedagogical Skills of Future Teachers of Labor Education and Technology by means of Digital Technologies. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22, No 9. Pp. 551–560.

DOI: [10.22937/IJCSNS.2022.22.9.71](https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000870099400017) (WoS, Q4),
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000870099400017>

3. Kovalchuk V., Androsenko A., Derevyanchuk O., Volkova N., Piven Y. Development of pedagogical skills of students of technology and pedagogical specialties using STEM technologies. *Edelweiss Applied Science and Technology*. 2024. Vol. 8, No 4. Pp. 498–506.

DOI: [10.55214/25768484.v8i4.1125](https://doi.org/10.55214/25768484.v8i4.1125) (Scopus, Q4).

Статті у наукових виданнях, включених до переліку фахових видань України з педагогічних наук:

4. Андросенко А. О. Розвиток педагогічної майстерності майбутнього вчителя: порівняльний аналіз закордонного і вітчизняного досвіду. *Порівняльна професійна педагогіка*. Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2021. № 11 (2), С. 66–74. DOI: [10.3189/2308-4081/2021-11\(2\)-7](https://doi.org/10.3189/2308-4081/2021-11(2)-7)

5. Андросенко А. О. Вплив стилів навчання та типів інтелекту на розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. *Professional Pedagogics*. Київ : Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. №1 (24). С. 234–243. DOI: [10.32835/2707-3092.2022.24.234-243](https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.234-243)

6. Андросенко А. О. Критерії, показники та рівні розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Серія: Педагогічні науки. Глухів : Глухівський НПУ імені О. Довженка, 2022. № 3 (50). Ч. 2. С.137–143. DOI: [10.31376/2410-0897-2022-3-50-137-144](https://doi.org/10.31376/2410-0897-2022-3-50-137-144)

7. Бурчак С. О., Андросенко А. О. Педагогічні умови розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). Київ : Видавнича група «Наукові перспективи», 2024. Вип. 5 (39). С. 79–91. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-79-91](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-79-91)

8. Пінчук І. О., Андросенко А. О., Гордієнко С. С. Розвиток англomовної компетентності майбутніх учителів як складник педагогічної майстерності сучасного педагога. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*. Глухів : Глухівський НПУ імені О. Довженка, 2024. Вип. 1 (54). С. 54–60. <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-1-54-54-60>

Навчально-методичні посібники:

9. Андросенко А. О. Розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій : навчально-методичний посібник. Суми : ФОП Цьома С. П., 2025. 84 с.

Усі подані в дисертації результати отримані автором самостійно. У статті [7], підготовленій у співавторстві, здобувачу належить виокремлення, ранжування та обґрунтування педагогічних умов розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій в умовах магістерської підготовки, обґрунтування феномену англomовної комунікативної компетентності як важливого складника педагогічної майстерності майбутніх учителів в Україні [8], дослідження впливу цифрових технологій на ефективність розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій [2], розкриття значення STEM-технологій у процесі розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій [3].

Відповідність дисертації нормативним вимогам та принципам академічної доброчесності.

Дисертація Андросенка Артема Олександровича «Розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій в умовах магістерської підготовки» відповідає п. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 507 від 03.05.2024 р.

Дисертацію виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки тексту на унікальність за допомогою програмного забезпечення *Strike Plagiarism* та аналізу матеріалів дисертації ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації не виявлено.

Оцінка мови і стилю дисертації.

Текст дисертації є цілісним, логічним, з послідовним викладом, доступним для сприйняття, написаний науковим стилем мовлення.

Зазначене дає підстави для висновку щодо відповідності структури дисертації, мови та стилю вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Андросенка Артема Олександровича «Розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів трудового навчання і технологій в умовах магістерської підготовки» є цілісною, завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що відображає дослідницьку діяльність здобувача з актуальної наукової теми. За глибиною, рівнем узагальнення, обсягом та повнотою викладу її основних результатів дисертація відповідає нормативним вимогам та може бути рекомендована для захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
завідувач кафедри технологічної
і професійної освіти

Віра КUROK

Віра КУРОК

